

Nr 88.

Av herr **Flyg m. fl.**, *angående Sveriges medlemskap i Nationernas förbund.*

Vid årets remissdebatt upptog de utrikespolitiska angelägenheterna en för Sveriges riksdag osedvanligt stor del av flera talares anföranden. Det förhållandet, att utrikesministern deltog i debatten samt avgav en deklaration för eget och regeringens vidkommande, betraktades nära nog såsom en sensation. Frågan om Nationernas förbund samt om Sveriges medlemskap i förbundet dominerade i detta utrikespolitiska meningsutbyte. Utrikesministern företrädde sin tidigare kända mening, att ett uppsägande av medlemskapet ej heller i nuvarande situation var aktuellt eller politiskt riktigt. Mot i debatten framförda betänkligheter rörande konsekvenserna av förbundsaktens sanktionsförpliktelser uttalade han den meningen, att ifrågavarande bestämmelser för närvarande kunde betraktas såsom döda. Av allt att döma lyckades utrikesministern i detta avseende icke övertyga riksdagen om sin uppfattnings riktighet. Detta framgick icke minst av presskommentarerna till hans anförande. Kvar står alltså en tydlig känsla av att såväl inom riksdagen som ute i landet en bred mening existerar, vilken anser att frågan om Sveriges medlemskap i Nationernas förbund ånyo måste upptagas till riksdagens prövning.

Vi har vid ett flertal tillfällen yrkat på, att riksdagen måtte besluta uppsäga Sveriges medlemskap i Nationernas förbund. Senast vid riksdagen föregående år förelåg en sådan motion, vars yrkande dock med särskilt angiven motivering ändrats så, att riksdagen föreslogs att i skrivelse till regeringen hemställa, att denna snarast måtte inkomma med proposition till riksdagen att uppsäga medlemskapet i N. F. I enlighet med yrkande av utrikesutskottet beslöt riksdagen avslå denna motion.

Under den tid som förflutit sedan denna riksdagens senaste behandling av här berörda fråga har emellertid densamma varit föremål för en intressant pressdebatt liksom den även behandlats i den offentliga politiska argumentationen i övrigt. Orsaken härtill är den permanenta skärpning av det världspolitiska läget, som försiggått under senaste år. I samband härmed har önskemålet, att Sverige skall kunna intaga en säker oberoende neutral position gentemot de mot varandra intrigerande stormakterna och deras blockbildningar, fått ett allt tydligare och starkare uttryck. Endast mer eller mindre direkt engagerade förespråkare för olika stormaktsintressen har här företrätt en avvikande mening — exempelvis den socialdemokratiska tidningen *Arbetet* samt organen för den ryska regeringens svenska parti. I ett av de värdefulla avsnitten i utrikesministerns ovan nämnda anförande i remissdebatten markerades även mycket starkt, att oberoende åt alla håll måste vara kursen för svensk utrikespolitik. Det är mot bakgrunden av denna allt bredare önskan att genom en klart markerad neutralitetspolitik kunna hålla land och folk utanför en ny världskonflikt, som frågan om konsekvenserna av medlemskapet i Na-

tionernas förbund särskilt aktualiserats. Efter Italiens officiellt meddelade utträde ur N. F. — vilket i och för sig inte hade någon särskild betydelse, då Italiens plats i förbundet stått tom sedan den stora sanktionstablåns dagar — samt sedan tyska regeringen samtidigt med Italiens utträde lät meddela, att Tyskland aldrig skulle komma att återvända till Genève, har förbundets karaktär av att vara en icke universell organisation utan en sammanslutning kring samt dirigerad av vissa stormakter blivit allt tydligare. Detta har även allmänt erkänts i den offentliga debatten.

Vi har tidigare framfört såsom vår uppfattning, understruken genom i våra olika motioner anförda aktuella exempel, att Nationernas förbund från sin start och under hela sin existens varit en intresseorganisation för vissa stormakter. Vi ha förklarat, att de i akten utformade s. k. rättsprinciperna endast varit en av ord flätad dekoration, bakom vilken förbundets verkliga karaktär döljts. Vi har förklarat, att endast då de för medlemmarna gällande förpliktelsernas tillämpning sammanfaller med de nämnda stormakternas intressen, kunde man räkna med dessa förpliktelsers omsättande i praktik. De senaste årens händelser har på ett ovederläggligt sätt bevisat riktigheten av denna vår uppfattning. Vi har vidare förklarat det vara en ren illusion att inbilla Sveriges folk, att medlemskapet i N. F. innebar ökad trygghet, och vi har slutligen hävdad, att detta medlemskap i stället, dels genom förbundets karaktär av intresseorganisation för vissa stormakter, dels genom förbundsaktens bestämmelser, innebar ökad risk för landet att indragas i krigskonflikter, där Sveriges folk intet som helst intresse har att tillvarataga.

Dessa våra tidigare framförda synpunkter understrykas änyo här. I intet avseende behöver de korrigeras. Nuets läge kan anföras såsom ett verklighetens starka bevis på vår uppfattnings riktighet. Med hänvisning till detta läge samt i anslutning till vår här anförda uppfattning hävdar vi, att *en fast neutral kurs samt intagandet av en neutral position vid krigsfall icke kan förenas med fortsatt medlemskap i Nationernas förbund*. Utrikesministerns i remissdebatten framförda mening, att aktens sanktionsbestämmelser f. n. kan anses såsom döda bokstäver, är uttryck för ett icke realpolitiskt, icke ansvarsmedvetet tänkande. Det är icke Sveriges representanter vid N. F:s rådsbord eller i förbundets generalförsamling, som avgör aktens bokstavliga tillämpning eller icke tillämpning i allvarets ögonblick. En vägran att fullgöra åligganden, vilka vår utrikesminister betecknat såsom »traktatsenliga förpliktelser», kommer att betecknas såsom ovänlig, sveklig handling samt medföra givna konsekvenser. Endast under en förutsättning kan fortsatt medlemskap i N. F. tänkas förenligt med neutralitetspolitik och neutral position vid krigsfall. *Denna förutsättning är en radikal revision av förbundsakten i sådan riktning att alla formuleringar, som vid krigsfall eller i spända situationer hindrar medlemsstaterna att uppträda enligt egen uppfattning och eget beslut, strykes ur densamma*.

Härmed äro vi framme vid en av de frågor, som diskuterats i den senaste tidens allmänna debatt kring N. F. Vi äro inga principiella motståndare till idén om ett Nationernas förbund. Vi äro såsom socialister medvetna om, att under nuvarande förhållanden kan ett verkligt Nationernas förbund icke or-

ganiseras. Detta bl. a. därför att någon internationell rättsordning i realiteten icke existerar, så länge varje stormakt sätter sin individuella suveränitet i första hand. Men vi kan tänka oss en internationell förhandlingsorganisation där olika internationella angelägenheter och tvister kan dryftas och där vissa konfliktlösningar kan överenskommas samt möjligt samarbete på skilda områden kan etableras mellan staterna. Vi kunna även acceptera Sveriges medlemskap i en sådan organisation.

Förutsättningen för att nå dithän är emellertid antingen att den nuvarande N. F.-organisationen upplöses eller en nödig revidering av dessa statuter verkställes. Vi anse, att det riktiga steget för Sveriges vidkommande vore ett beslut om utträde ur förbundet. Ett sådant steg kan motiveras på sådant sätt, att varje försök från de utomstående makterna att utnyttja detsamma såsom en solidaritetsåtgärd till deras fördel vore dömt att misslyckas. Men ett nytt avvisande av detta vårt förslag får icke resultera i att allt blir vid vad nu är. *Illa skulle Sveriges riksdag förstå sin plikt mot land och folk, om den i blind förlitan på utrikesministrernas mening, att aktens allvarligaste bestämmelser är ord utan reellt värde, lät det nuvarande oklara tillståndet bli bestående.* Förhåller det sig f. ö. så, att dessa bestämmelser är praktiskt värdelösa, bör de givetvis så mycket snabbare försvinna ur förbundsakten. I detta avseende bör riksdagen se till, att initiativ tages. Kan detta initiativ leda till en gemensam aktion från Nordens länder och eventuellt övriga intresserade småstater, blir riksdagens åtgärd av ännu större betydelse. Man hör ofta talet om, att Sverige och Norden är den demokratiska tankens fyrbåk och utpost i en värld av reaktionärt mörker. Riksdagen heredes här tillfälle, genom nedan följande yrkanden, att inför världsoptionen ge ett exempel på sanningen i denna sköna förkunnelse.

Vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till regeringen hemställa, att regeringen snarast må inkomma till riksdagen med motivering och förslag, att densamma beslutar uppsäga Sveriges medlemskap i Nationernas förbund:

eller alternativt,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till regeringen hemställa, att regeringen, om möjligt i samråd med Nordens övriga länder samt andra intresserade mindre stater, vilka tillhöra Nationernas förbund, låter meddela N. F:s generalsekretariat, att förutsättningen för fortsatt medlemskap i förbundet är en omedelbart genomförd revision av förbundsakten i sådan riktning, att medlemsstaternas möjlighet att intaga en neutral position i spända situationer eller vid krigsfall icke beskäres genom aktens bestämmelser.

Stockholm den 20 januari 1938.

Nils Flyg.

Arr. Olsson.

Viktor Herou.

